

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
végzése**

Az ügy száma:	Pfv.V.21.329/2024/2.
A tanács tagjai:	Dr. Suba Ildikó a tanács elnöke Dr. Varga Edit előadó bíró Dr. Csesznok Judit Anna bíró Dr. Gyarmathy Judit bíró Dr. Puskás Péter bíró
A felperesek:	I. rendű felperes neve (I. rendű felperes címe) II. rendű felperes neve (II. rendű felperes címe) III. rendű felperes neve (III. rendű felperes címe) IV. rendű felperes neve (IV. rendű felperes címe)
A felperesek képviselője:	Dr. Styaszni Andrea ügyvéd (felperesek képviselőjének címe)
Az alperesek:	I. rendű alperes neve (I. rendű alperes címe) II. rendű alperes neve (II. rendű alperes címe)

Az alperesek képviselője:

Dr. Harsányi Csilla ügyvéd
(alperesek képviselőjének címe)

Az ügy tárgya:

végrendelet érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: II-IV. rendű felperesek

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Győri Törvényszék 9.Pf.25.475/2024/8/I.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Békéscsabai Járásbíróság 6.P.20.663/2023/28.

Rendelkező rész

A Kúria a felülvizsgálatot megtagadja;

kötelezi a II-IV. rendű felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak – az állami adóhatóság illetékbevételi számlájára – az esedékesség napjáig 344.000 (háromszáznegyvennégyezer) forint felülvizsgálat engedélyezése iránti eljárási illetéket. Az eljárási illeték jelen határozat meghozatala napjától számított 60. napon válik esedékessé.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A 2022. június 9-én elhalálozott örökhagyó 2020. december 23-án közvégrendeletet tett, amelyben testvére, az I. rendű alperes és annak házastársa, a II. rendű alperes javára végrendelkezett, házastársát és három gyermekét – az I-IV. rendű felpereseket – pedig az örökségből kitagadta. Az örökhagyó hagyatékát a közjegyző a végrendelet alapján ideiglenes hatállyal az alpereseknek adta át.

A felperesek keresete, az alperesek ellenkérelme

[2] A II-IV. rendű felperesek keresetükkel – egyebek mellett – annak megállapítását kérték, hogy az alperesek javára tett végrendeleti juttatások érvénytelenek, mert az alperesek a közvégrendelet tételében közreműködtek. További keresetük a kitagadás érvénytelenségének megállapítására irányult.

[3] Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az első- és másodfokú ítélet

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a II-IV. rendű alperesek (helyesen: a II – IV. rendű felperesek) kitagadására vonatkozó végrendeleti rendelkezés érvénytelenségét megállapította, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Ítélete indokolásában rámutatott, hogy a kitagadási ok tényét és a kitagadás megalapozottságát illető bizonyítási teher az alperesekre hárult, ők azonban e kötelezettségüknek nem tettek eleget. A végrendelet tételében való alperesi közreműködést és a végrendeleti juttatás ez okból fennálló érvénytelenségét, valamint a további kereseti kérelmeket viszont megalapozatlannak találta.

[5] A másodfokú bíróság valamennyi fél fellebbezése folytán meghozott részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott rendelkezését nem érintette, a fellebbezett – a végrendeleti juttatás közreműködés címén történő érvénytelensége és a kitagadás érvénytelensége – rendelkezései közül a keresetet elutasító rendelkezést helybenhagyta, míg a kitagadás vonatkozásában az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem

[6] A jogerős részítélet ellen a II-IV. rendű felperesek éltek felülvizsgálati és azzal egyidejűleg felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemmel.

[7] A felülvizsgálati kérelmükben – tartalma szerint – a jogerős részítéletnek az elsőfokú ítéletre is kiterjedő részbeni hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát kérték annak megállapításával, hogy az alperesek mint közreműködők javára tett juttatás érvénytelen.

[8] A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmüket a felperesek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (2) bekezdés a) és b) pontjára, valamint a 409. § (3) bekezdésére alapították. Jogkérdésként – a kérelem tartalma szerint – annak vizsgálatát tartották szükségesnek, hogy a közvégrendelet tételében való közreműködés mikor valósul meg.

[9] A Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjához kapcsolódó, annak mindkét fordulát érintő indokai szerint, bár a Kúria e kérdéskörrel több esetben foglalkozott, „nincs egységes zsinórmérték a tekintetbe, hogy a közvégrendelet megtételében való közreműködés mikor éri el azt a szintet, amikor az már eléri a tisztességtelen befolyásolás szintjét, így jelen eljárás a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása érdekében indokolt lehet”.

[10] A felülvizsgálatnak a felvetett jogkérdés különleges súlya érdekében szükséges engedélyezése körében [Pp. 409. § (2) bekezdés b) pont első fordulat] pedig azt emelték ki, hogy a felvetett jogkérdés a II-IV. rendű felperesek számára különös jelentőségű, amennyiben ugyanis nem állapítható meg az alperesi közreműködés és a végrendeleti juttatás érvényes, az I. rendű felperes „mindenét elveszíti” és a IV. rendű felperessel együtt „lakhatás nélkül marad”. A vizsgálni kért jogkérdés társadalmi jelentőségéhez [Pp. 409. § (2) bekezdés b) pont

második fordulat] kapcsolódóan arra hivatkoztak, hogy az ítélet akkor éri el a kívánt joghatást, ha a jogi és az erkölcsi norma együtt érvényesül.

[11] A Pp. 409. § (3) bekezdésére alapított engedélyezési kérelmük körében pedig azt adták elő, hogy a jogerős részítélet eltér a Kúria Pfv.I.21.604/2012/6. számon közzétett eseti döntésétől, amely szerint a közreműködést az is megvalósítja, ha a végrendelet készítése céljából a végrendeleti örökös keresi fel a végrendeletet szerkesztő ügyvédet és annak tartalmát is ő közli vele. A másodfokú bíróság e precedenshatározatban foglaltak ellenére indokolás nélkül mellőzte az alperesek közreműködői minőségének megállapítását.

A Kúria döntése és jogi indokai

[12] A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem megalapozatlan.

[13] A Kúria előrebocsátja, hogy a II-IV. rendű felperesek a jogerős részítéletnek csupán az alperesi közreműködés körében történő felülvizsgálatát és a felülvizsgálat ebben a körben történő engedélyezését kérték, így a Kúria az engedélyezési kérelmet is ennek megfelelően vizsgálta.

[14] A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem kötelező tartalmi elemeiről a Pp. 410. § (2) bekezdés a) – c) pontja rendelkezik, azzal, hogy a Pp. 410. § (4) bekezdése értelmében bármelyik tartalmi kellék hiánya önmagában megalapozza a kérelem érdemi vizsgálat nélkül történő visszautasítását, illetve kizárja az adott engedélyezési ok érdemi vizsgálatát (Kúria Pfv.VI.20.057/2020/2., Pfv.VII.21.288/2023/2.).

[15] A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem szükséges tartalma ezt meghaladóan attól függ, hogy a fél a felülvizsgálat engedélyezését mely engedélyezési okra alapítja, valamennyi engedélyezési ok esetében nélkülözhetetlen a jogértelmezést igénylő elvi jelentőségű jogkérdés meghatározása. Elvi jelentőségű jogkérdésnek az a jogkérdés minősülhet, amely egy jogszabályi rendelkezés értelmezésével, alapvető tartalmával és az ahhoz kapcsolódó esetleges jogkövetkezményekkel függ össze [Pfv.V.21.323/2022/2., megjelent: BH 2023.71. számon; illetve a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 1. pontja]. A jogerős ítélet által felvetett jogkérdést és az engedélyezést megalapozó okokat pontosan meg kell jelölni, a Kúria ugyanis a fél kérelméhez kötve van, nem engedélyezheti a felülvizsgálatot olyan okból, amelyre a fél nem hivatkozott (Kúria Pfv.II.20.555/2022/2., Pfv.II.20.850/2022/2., Pfv.I.20.328/2020/3., valamint a PK vélemény 1-3. és 5-7. pont).

[16] A Pp. 410. § (2) bekezdés ca) alpontja értelmében a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben elő kell adni az engedélyezés alapjául szolgáló okokat, amelyek a joggyakorlat egységének [Pp. 409. § (2) bekezdés a) pont első fordulat] vagy továbbfejlesztésének [Pp. 409. § (2) bekezdés a) pont második fordulat] biztosítása érdekében indokolják a felülvizsgálat engedélyezését; a cb) alpont alapján azt a jogkérdést, amelynek különleges súlya vagy társadalmi jelentősége [Pp. 409. § (2) bekezdés b) pont] miatt a felülvizsgálat engedélyezése szükséges, míg a cd) alpontja szerint – a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozás esetén – a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér [Pp. 409. § (3) bekezdés].

[17] A Kúria a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében [Pp. 409. § (2) bekezdés a) pont első fordulat] akkor engedélyezi a felülvizsgálatot, ha a jogerős ítélet olyan elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban a Kúria jogegységi vagy a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett eseti határozatban még nem foglalt állást, feltéve, hogy az elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat nem egységes,

vagy a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye áll fenn. A fél az engedélyezés alapjául szolgáló határozatokat a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében köteles pontosan megjelölni, azzal, hogy első fokon jogerőre emelkedett határozatra nem hivatkozhat (Kúria Pfv.IV.20.723/2022/2., Pfv.I.20.307/2021/2., valamint a továbbiakban: PK vélemény 1. pontja és az ahhoz fűzött indokolás).

[18] Az adott esetben a felülvizsgálattal élő felperesek a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjának mindkét fordulata tekintetében egységesen indokolták a kérelmüket, indoklásuk azonban nem tartalmazta sem a joggyakorlat egységesítése, sem annak továbbfejlesztése érdekében történő engedélyezéshez szükséges tartalmi elemeket: nem nevesítették a konkrét okokat, amelyek alapján a felülvizsgálat engedélyezése szükséges. A Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjának első fordulatra vonatkozóan nem jelöltek meg a széttartó joggyakorlatot alátámasztó, míg a második fordulat tekintetében a kialakult, de meghaladott joggyakorlatot bemutató egyedi határozatokat. Önmagában az a hivatkozás, hogy a fél által felvetett kérdésben a Kúria állásfoglalása szükséges lehet a joggyakorlat biztosítása vagy továbbfejlesztése érdekében, nem pótolja a Pp. 410. § (2) bekezdés ca) alpontja alapján megkövetelt érvelést.

[19] Ebből következően a felülvizsgálat a joggyakorlat egységesítése érdekében [Pp. 409. § (2) bekezdés a) pont első fordulat] nem volt engedélyezhető.

[20] A Kúria hangsúlyozza, hogy a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pont első és második fordulata egymást kizáró engedélyezési okokat szabályoz, míg ugyanis a joggyakorlat egységesítése érdekében való engedélyezés feltétele a széttartó joggyakorlat, a joggyakorlat továbbfejlesztése esetében éppen a kialakult, de a továbbiakban nem támogatható joggyakorlat bemutatása az engedélyezés egyik kritériuma. A kifejtettek miatt a két eset egyidejűleg nem állhat fenn, ezért is szükséges az egyedi indokolás előadása (Kúria Pfv.VII.20.946/2023/2., Pfv.V.20.044/2024/3.), a felperes kérelme azonban e követelménynek nem felelt meg.

[21] A Pp. 409. § (2) bekezdés b) pontja alapján – a felvetett jogkérdés különleges súlya miatt – a felülvizsgálat akkor engedélyezhető, ha a jogkérdés nagy számban előforduló új típusú ügyben merült fel és az az egyedi ügyön – különleges, elvi jelentőségére tekintettel – túlmutat; a jogkérdés társadalmi jelentőségére figyelemmel pedig akkor, ha az a jogalanyok széles körét közvetve vagy közvetlenül érinti. Nagy lehet a társadalmi jelentősége egy jogkérdésnek, ha a jogsértő gyakorlat fenntartása másokat is a jogsértő gyakorlat folytatására ösztönözhet (Kúria Pfv.II.20.782/2022/3., Pfv.I.20.141/2022/2., Pfv.V.20.713/2022/2., valamint a PK vélemény 3. pontja és az ahhoz fűzött indokolás).

[22] A felülvizsgálat a jelen esetben sem a Pp. 409. § (2) bekezdés b) pontjának első (a felvetett jogkérdés különleges súlya), sem a második (a felvetett jogkérdés társadalmi jelentősége) fordulata alapján nem volt engedélyezhető. A II-IV. rendű felperesek ugyan megjelöltek olyan jogkérdést, amelyben a Kúria iránymutatását szükségesnek tartják, de nem igazolták, hogy annak jelentősége az egyedi ügyön túlmutat, illetve, hogy a jogkérdés nagy számban előforduló új típusú ügyben merült fel. Azt sem támasztották alá érvekkel, hogy az általuk jogsértőnek tartott gyakorlat fenntartása milyen okból ösztönözne másokat is a jogsértő gyakorlat folytatására, vagy ennek kapcsán mely törvényi rendelkezés értelmezése igényelné a Kúria iránymutatását (Kúria Pfv.II.20.317/2022/2., Pfv.V.21.285/2022/2.), ezért a felülvizsgálat a Pp. 409. § (2) bekezdés b) pontja alapján sem volt engedélyezhető.

[23] Végezetül a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján – közzétett határozatától jogkérdésben eltérő jogerős ítélet miatt – a Kúria akkor engedélyezi a felülvizsgálatot, ha a jogerős ítélet a BHGY-ban 2012. január 1-je után közzétett határozatában kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul. A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet e címen előterjesztő

félnek egyértelműen azonosítható módon – az eltéréssel érintett határozatok ügyszámának pontos feltüntetésével – meg kell jelölnie, hogy a jogerős határozat melyik korábban közzétett kúriai döntéstől tér el [Kúria Pfv.II.20.782/2022/3., Pfv.V.20.968/2022/2.]. Az eltérés megjelölésének is konkrétan kell lennie: pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontot kell ütköztetni pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal, az engedélyezést kérő félnek be kell mutatni a lényegi háttértényállást, és az összehasonlítás alapfeltételét képező ügyszámot (Kúria Jpe.II.60.032/2022/5.).

[24] A Kúria hangsúlyozza: a bíróság mindig a konkrét történeti tényállás mellett vizsgálja a fél által hivatkozott törvényi tényállás elemeinek megvalósulását és ennek során értelmezi az adott anyagi jogi rendelkezést. Erre tekintettel a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján az anyagi jogi jogkérdésben való eltérés megállapítására főszabályként akkor kerülhet sor, ha a határozatok alapját képező ügyekben legalább a releváns tények lényegi hasonlósága és az alkalmazott anyagi jogi szabály egyezik (ügyszámosság) (Kúria Pfv.V.21.080/2024/3., Pfv.V.21.150/2024/2.).

[25] A II-IV. rendű felperesek által hivatkozott, a Kúria Pfv.I.21.604/2012/6. számú eseti döntésének lényegi – annak elvi tartalmát is meghatározó – tényállási eleme volt, hogy az örökös nem csak megkereste az okiratszerkesztő ügyvédet azzal, hogy az örökhagyó meg kívánja bízni végakarátának írásba foglalásával, hanem egyidejűleg közölte is az ügyvéddel az elkészítendő végrendelet tartalmát. A jelen ügyben a nem vitatott tényállás szerint ugyancsak az alperesek keresték fel a közjegyzőt, kértek időpontot és vitték el a közjegyzői irodába az örökhagyót, a végrendelet közokiratba foglalásakor viszont csak a közjegyző és az örökhagyó voltak jelen, azaz a végrendelet tartalmát nem az alperesek közölték a közjegyzővel, annak kialakítására nem volt ráhatásuk.

[26] A kifejtettek alapján a jelen ügy és a hivatkozott kúriai határozat közötti ügyszámosság nem áll fenn, annak hiánya a konkrét ügy és a precedenshatározat összevetését nem tette lehetővé, ez pedig kizárja a felülvizsgálatnak a Pp. 409. § (3) bekezdése alapján történő engedélyezését.

[27] Az ismertetett indokok alapján a Kúria a jogerős részítélet felülvizsgálatát a Pp. 411. § (1) és (2) bekezdése alapján megtagadta.

[28] A felülvizsgálat megtagadására tekintettel a II-IV. rendű felperesek az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdés és az 50. § (2a) bekezdés a) pontja alapján, a 39-41. § szerint meghatározott illetékalap után 2%, de legalább 10.000 forint megfizetésére kötelesek. A II-IV. rendű felperesek az illetékfeljegyzési joguk [Itv. 62. § (1) bekezdés b) pont] folytán felülvizsgálat engedélyezése iránti eljárási illetéket kérelmük előterjesztésével egyidejűleg nem fizetettek meg, ezért arra a Kúria a rendelkező részben foglaltak szerint kötelezte őket.

[29] A Kúria a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján tájékoztatja a II-IV. rendű felpereseket, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetniük; megfizetése során közleményként fel kell tüntetni: a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának számát (Pfv.V.21.329/2024/2.) és a II-IV. rendű felperesek saját adóazonosító jelét.

[30] A végzés elleni felülvizsgálat lehetőségét a 407. § (1) bekezdés d) pontja kizárja.

Dr. Suba Ildikó s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Edit s.k. előadó bíró, Dr. Csesznok Judit Anna s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró